

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد خمینی شهر

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد M.A

گرایش مشاوره و راهنمایی

عنوان:

**تأثیر مشاوره گروهی زنان مطلقه به روش MFC بر کاهش استرس،
اضطراب و افسردگی مادران و بهبود روابط والد-فرزندی آنان با
فرزندان دختر محصل دوره اول متوسطه ۹۴-۱۳۹۳ شهرستان اصفهان**

استاد راهنما:

دکتر یوسف گرجی

نگارش:

زهرا سیفی سلمی

تابستان ۱۳۹۴

سنة الفجر

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد خمینی شهر

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد M.A

گرایش مشاوره و راهنمایی

تاثیر مشاوره گروهی زنان مطلقه به روش MFC بر کاهش استرس، اضطراب و افسردگی
مادران و بهبود روابط والد-فرزندی آنان با فرزندان دختر محصل دوره اول متوسطه

۹۴-۱۳۹۳ شهرستان اصفهان

زهرا سیفی سلمی

تابستان ۱۳۹۴

در تاریخ ۹۴ توسط کمیته تخصصی زیر مورد بررسی و تصویب نهایی قرار گرفت.

دکتر یوسف گرجی

۱- استاد راهنمای پایان نامه

دکتر فرزانه نیک نژاد

۲- استاد داور اول

دکتر محمدرضا ایروانی

۳- استاد داور دوم

دکتر فهیمه نامدارپور

مدیر تحصیلات تکمیلی گروه مشاور

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیادری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان در مملو برپاس داشت تمام بلند دانش و پژوهش و نظریه اہمیت جایگاه دانشگاه و انکشاف علمی فرسنگ و تمدن بشری، ماد انجمنیان و اصنام بیات علمی

و اصدای دانشگاه آزاد اسلامی متدیمی گردیم اصول زیر را در انجام خبایت های پژوهشی به نظر قرار داده و از آن سخن می گوئیم:

- ۱- اصل تحقیق جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر مساجان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تمهید به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تمهید به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن بیشتر و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تمهید به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تمیزات و منافع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تمهید به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تمهید به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تمهید به رواج دانش و ااشد نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مولودی که منح قانونی دارند.
- ۹- اصل برکت: التزام به برکت جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به ثبدهای غیر علمی می آلائند.

"تعهد نامه اصالت رسالت پایان نامه"

اینجانب دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته /
دکترای حرفه ای / دکترای تخصصی در رشته که در
تاریخ از پایان نامه / رساله خود تحت
عنوان
.....
..... با کسب نمره و درجه دفاع
نموده ام بدینوسیله متعهد میشوم:

۱- این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از
دستاوردهای علمس و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب، مقاله و....) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و
رویه موجود، نام منبه مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها
و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و.....
از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .

۴- چنانچه در هر مقطعی زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی
مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه
ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

تقدیم به

پدر و مادرم؛

آنان که مظهر گذشت، ایثار و فداکاری هستند

و

دست نواز شکرشان مایه دلگرمی و دعاهای خالصانه شان

گره گشای کار من است.

تقدیر و تشکر:

با سپاس از پروردگار عالمیان بر خود لازم میدانم به مصداق کلام «من علمنی حرفا فقد صیرنی عبدا» از تمامی اساتید محترم که در انجام این پژوهش بنده را یاری فرموده اند تقدیر و سپاسگزاری نمایم.

از استاد محترم، معلم علم و اخلاق، جناب آقای دکتر یوسف گرجی که راهنمایی این پایان نامه را بعهدہ داشته اند کمال قدردانی را دارم.

از خواهر عزیزم دکتر شیما سیفی که نهایت همکاری را با بنده در نگارش این پایان نامه داشته اند سپاسگزاری می نمایم.

کلیه حقوق مادی مرتبط بر نتایج مطالعات
، ابتکارات و نوآوریهای ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه متعلق به **دانشگاه**
آزاد واحد خمینی شهر است.

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر تاثیر مشاوره گروهی زنان مطلقه به روش MFC بر کاهش استرس، اضطراب و افسردگی مادران و بهبود روابط والد-فرزندی آنان با فرزندان دختر محصل دوره اول متوسطه ۹۴-۱۳۹۳ شهرستان اصفهان انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه زنان مطلقه و فرزندان دختر محصل دوره اول متوسطه در شهر اصفهان می باشد. روش تحقیق به صورت نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون - پس آزمون با گروه کنترل و پیگیری انجام گرفت. آزمودنی ها شامل ۴۰ زن مطلقه و ۴۰ نفر از دخترانشان بودند که در فراخوان پژوهش شرکت کرده و به مرکز مشاوره میلاد نور مراجعه کردند و کلینیک و سپس به صورت تصادفی به دو گروه آزمایش و گروه کنترل تقسیم گردیدند. ابزار اندازه گیری این پژوهش پرسشنامه های مقیاس رابطه والد-فرزندی (PCRS) که توسط فرزندان پر شد، پرسشنامه مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (DASS) که توسط زنان مطلقه در طی سه مرحله پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری مورد استفاده قرار گرفتند. سپس در ۷ جلسه ۹۰ دقیقه ای، مشاوره گروهی به روش MFC با مادران مطلقه در گروه آزمایش مشاوره داده شد. داده ها توسط نرم افزار SPSS و روش تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر و همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتیجه بیان کننده این موضوع بود که مشاوره گروهی به روش MFC بر بهبود رابطه والد-فرزندی و کاهش استرس، اضطراب و افسردگی زنان مطلقه در سطح ($P < 0/01$) تاثیر داشته است. همچنین نتایج همبستگی نشان داد، افسردگی ($r = 0/442$)، اضطراب ($r = 0/67$) و استرس ($r = 0/338$) با رابطه والد-فرزندی ارتباط مستقیم و معناداری ($P < 0/01$) دارند.

واژه های کلیدی: مشاوره گروهی، زنان مطلقه، رابطه والد-فرزندی، MFC

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
آ	فهرست مطالب
ح	فهرست جداول
۱۲	فصل اول : کلیات پژوهش
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۲-۱- بیان مساله
۶	۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق :
۷	۴-۱- اهداف تحقیق :
۷	۱-۴-۱- هدف کلی تحقیق :
۸	۲-۴-۱- اهداف اختصاصی:
۸	۵-۱- فرضیه های تحقیق
۸	۶-۱- معرفی متغیر ها
۹	۷-۱- تعریف واژه ها واصطلاحات
۹	۱-۷-۱- تعریف مفهومی:
۱۰	۲-۷-۱- تعریف عملیاتی :
۱۲	فصل دوم: پیشینه پژوهش
۱۴	۱-۲ مشاوره گروهی
۱۴	۱-۱-۲ اهداف مشاوره گروهی
۱۴	۲-۱-۲ تاریخچه مشاوره گروهی
۱۵	۳-۱-۲ انتخاب اعضا
۱۵	۴-۱-۲ سازماندهی گروه
۱۵	۵-۱-۲ محل و آرایش گروه
۱۶	۶-۱-۲ اندازه گروه

۱۶	۷-۱-۲- مشاوره گروهی به روش MFC
۱۶	۸-۱-۲- مدت و تعداد جلسات
۱۷	۹-۱-۲- طول عمر گروه
۱۷	۱۰-۱-۲- عوامل درمانی گروه
۱۷	۱۱-۱-۲- مشاوره گروهی با رویکرد شناختی-رفتاری
۱۷	۲-۲- رویکرد نظری در حوزه طلاق :
۱۸	۱-۲-۲- نظریه مبادله اجتماعی
۱۸	۲-۲-۲- مدل های فرایندی طلاق
۱۹	۱-۲-۲-۲- نظریه بوهنون
۲۰	۲-۲-۲-۲- دیدگاه ایمنی
۲۱	۳-۲-۲-۲- نظریه سیستمی خانواده
۲۲	۴-۲-۲-۲- خطر و تاب آوری
۲۳	۵-۲-۲-۲- نظریه دل بستگی
۲۴	۳-۲-۲- پیامدهای طلاق والدین برای بستگان
۲۵	۳-۲- اضطراب
۲۵	۴-۲- استرس
۲۷	۱-۴-۲- نظریه و الگوهای استرس
۲۸	۱-۱-۴-۲- نظریه روان تحلیل گری
۲۸	۲-۱-۴-۲- نظریه ضعف جسمانی
۲۸	۳-۱-۴-۲- نظریه الگوی پاسخ فیزیولوژی
۲۹	۱-۵-۲- افسردگی
۲۹	۲-۵-۲- افسردگی و جنسیت
۳۰	۶-۲- مبانی روان شناختی رابطه والد- فرزند
۳۶	۷-۲- تحقیقات انجام شده داخلی
۴۱	۸-۲- تحقیقات انجام شده خارجی
۴۵	فصل سوم : روش تحقیق
۴۶	۱-۳- مقدمه

۴۶	۲-۳- روش تحقیق.....
۴۷	۳-۳- جامعه آماری.....
۴۷	۴-۳- نمونه و روش نمونه گیری.....
۴۹	۵-۳- ابزار اندازه گیری.....
۴۹	۱-۵-۳- پرسشنامه رابطه والد-فرزندی (PCRS).....
۵۰	۲-۵-۳- پرسشنامه مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS) :.....
۵۱	۶-۳- روش اجرا :.....
۵۲	۷-۳- روش تجزیه و تحلیل داده ها :.....
۵۲	۸-۳- ملاحظات اخلاقی :.....
۵۲	۹-۳- چهار چوب جلسات مشاوره (پکیج درمانی).....
۵۶	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های آماری.....
۵۷	۱-۴- مقدمه.....
۵۷	۲-۴- توصیف داده های تحقیق.....
۵۸	۱-۲-۴- توصیف ویژگی های فردی شرکت کننده ها.....
۵۸	۲-۲-۴- آمارهای توصیفی متغیرهای اندازه گیری شده.....
۶۱	۳-۴- آزمون کلموگروف-اسمینوف.....
۶۲	۴-۴- آزمون فرضیه ها.....
۷۳	فصل پنجم : خلاصه، بحث و نتیجه گیری.....
۷۴	۱-۵- بحث و نتیجه گیری.....
۷۶	۱-۲-۵- فرضیه اول.....
۷۸	۲-۲-۵- فرضیه دو.....
۷۹	۳-۲-۵- فرضیه سه.....
۸۲	۴-۲-۵- فرضیه چهار.....
۸۴	۵-۲-۵- فرضیه پنج.....
۸۵	۶-۲-۵- فرضیه شش.....
۸۷	۳-۲-۵- فرضیه هفت.....
۸۸	۳-۵- پیشنهادات.....

۸۸	۱-۳-۵- پیشنهادات کاربردی
۸۹	۲-۳-۵- پیشنهادات پژوهشی
۹۰	۴-۵- محدودیتهای تحقیق
۱۰۸	فهرست منابع
۱۰۹	فهرست منابع فارسی
۱۱۶	فهرست منابع انگلیسی
۱۲۴	پیوست ها

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۶	جدول ۱-۳ روش تحقیق نیمه آزمایشی از نوع پیش آزمون - پس آزمون با گروه کنترل و پیگیری
۴۸	جدول ۲-۳ ویژگی های جمعیت شناختی گروه آزمایش
۴۹	جدول ۳-۳ ویژگی های جمعیت شناختی گروه کنترل
۵۰	جدول ۳-۴ شیوه درجه بندی نمرات پرسشنامه DASS
۵۸	جدول ۱-۴ میانگین و انحراف معیار سن مادران شرکت کننده
۵۸	جدول ۲-۴ میانگین و انحراف معیار سن مادران شرکت کننده
۵۹	جدول ۳-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر های تحقیق در مرحله پیش آزمون
۵۹	جدول ۴-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر های تحقیق در مرحله پس آزمون
۶۰	جدول ۵-۴ میانگین و انحراف معیار متغیر های تحقیق در مرحله پیگیری
۶۱	جدول ۶-۴ بررسی توزیع طبیعی داده ها
۶۳	جدول ۷-۴ نتایج آزمون ام باکس کوواریانس متغیر رابطه والد-فرزندی
۶۳	جدول ۸-۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر متغیر رابطه والد-فرزندی گروه آزمایش
۶۴	جدول ۹-۴ نتایج آزمون لوین متغیر رابطه والد-فرزندی گروه آزمایش
۶۴	جدول ۱۰-۴ مقایسات زوجی نمرات رابطه والد-فرزندی در گروه آزمایش
۶۵	جدول ۱۱-۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر متغیر رابطه والد-فرزندی گروه کنترل
۶۵	جدول ۱۲-۴ نتایج آزمون لوین متغیر رابطه والد-فرزندی گروه کنترل
۶۶	جدول ۱۳-۴ نتایج آزمون ام باکس کوواریانس متغیر استرس
۶۶	جدول ۱۴-۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر متغیر استرس گروه آزمایش
۶۷	جدول ۱۵-۴ نتایج آزمون لوین متغیر استرس گروه آزمایش
۶۷	جدول ۱۶-۴ مقایسات زوجی نمرات استرس در گروه آزمایش
۶۸	جدول ۱۷-۴ نتایج آزمون ام باکس کوواریانس متغیر اضطراب
۶۸	جدول ۱۸-۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر متغیر اضطراب گروه آزمایش
۶۹	جدول ۱۹-۴ نتایج آزمون لوین متغیر اضطراب گروه آزمایش
۶۹	جدول ۲۰-۴ مقایسات زوجی نمرات اضطراب در گروه آزمایش
۷۰	جدول ۲۱-۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر متغیر اضطراب گروه کنترل
۷۱	جدول ۲۲-۴ نتایج آزمون لوین متغیر اضطراب کنترل
۷۱	جدول ۲۳-۴ نتایج آزمون ام باکس کوواریانس متغیر افسردگی

- جدول ۴-۲۴ نتایج تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر متغیر افسردگی گروه آزمایش ۷۲
- جدول ۴-۲۵ نتایج آزمون لوین متغیر افسردگی گروه آزمایش ۷۲
- جدول ۴-۲۶ مقایسات زوجی نمرات افسردگی در گروه آزمایش ۷۳
- جدول ۴-۲۷ نتایج تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر متغیر افسردگی گروه کنترل ۷۳
- جدول ۴-۲۸ نتایج آزمون لوین متغیر افسردگی گروه کنترل ۷۳

منابع

منابع فارسی

- آتش پور، ح و امینی، م. (۱۳۷۵). *افسردگی در بیماران سرطانی*. نشریه بهداشت جهان. شماره ۳۲.
- آتش پور، ح و زمانی، م و آرا، ج. (۱۳۸۹). *افسردگی نظریه و درمان*. اصفهان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان. ۱۲-۱۵.
- اسماعیلیان، ن و طهماسیان، ک و دهقانی، م و موتابی، ف (۱۳۹۲). *بررسی اثربخشی برنامه شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر کاهش نشانه‌های افسردگی در کودکان دارای والدین مطلقه*. روان‌شناسی بالینی. ۴۷-۶۴. (۱۹)۳:۵.
- امیری، ابو کارشکی، ح و اصغری، م. (۱۳۹۳). *اثربخشی مشاوره گروهی راه حل محور بر سلامت عمومی دانش آموزان پسر تک سرپرست مقطع متوسطه*. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی. ۳۷-۵۷. (۱۵)۴.
- بستان، ح (۱۳۸۳). *اسلام و جامعه شناسی خانواده*، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ۱۰۰
- بیابانگرد، ا (۱۳۷۸). *روان‌شناسی نوجوان*، چ سوم، تهران، دفتر نشر و فرهنگ اسلامی. ۹۷
- بهراری، ف (۱۳۸۸). *دیدگاه اکوسیستمی در مشاوره و روان‌درمانی با تاکید بر مفاهیم، اصول و فنون درمان راه حل مدار*. تهران: انتشارات تزکیه.
- تهرانی دوست، م و شهریور، زو محمودی، ج و قرایی، ب و علاقبند، ج. (۱۳۸۷). *تاثیر آموزش تربیت سازنده فرزندان به والدین در کاهش مشکلات رفتاری کودکان*. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران. (۴): ۳۷۱-۳۷۹.
- حسین خ، عباسعلی و طاهر، م و سید نوری، ز و یحیی‌زاده، آو عیسی‌پور، م. (۱۳۹۲). *رابطه شیوه تعامل والد-فرزند با میزان اعتیادپذیری و گرایش به جنس مخالف در دانشجویان*. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوءمصرف مواد، (۷): ۲۸، زمستان ۱۳۹۲.

حسینی، ع و فروزانی، س (۱۳۸۶). *سلامت روان زنان سرپرست خانواده در تهران بزرگ*. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی. ۱۳۷-۱۱۷

حمیدی، ف. (۱۳۸۹). *رابطه بین حمایت اجتماعی و سلامت روان در میان زنان سرپرست خانوار*. مجله روان‌شناسی بالینی. ۱(۲). ۵۱-۶۰.

زارع بهرام آبادی، م و زهراکار، ک و صالحیان بروجردی، ح و محمدی فر، م. (۱۳۹۲). *اثربخشی برنامه بهبود بخشی ارتباط بر کیفیت رابطه والد-فرزندی در نوجوانان دختر خانواده‌های تک والدینی مادر سرپرست*. مجله روان‌شناسی بالینی. ۱۸(۲). ۱-۱۲.

جانسون س. (۱۳۸۸). *فرایندهای در زوج درمانی و خانواده درمانی دل‌بستگی*. ترجمه بهرامی ف، اعتمادی ع، یوسفی ن، چاپ اول. تهران: نشر دانژه (تاریخ انتشار اثر اصلی، ۲۰۰۳).

خدایاری فرد، م و پرند، ا. (۱۳۹۰). *استرس و روش‌های مقابله با آن*. تهران، دانشگاه تهران، موسسه انتشارات. ۲۴-۲۱.

شفیع آبادی، ع (۱۳۸۹). *مقدمات راهنمایی و مشاوره*، تهران: انتشارات رشد.

شفیع آبادی، ع، ناصری، غ، (۱۳۸۱). *نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی*، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.

شفیع آبادی، ع و غلام حسینی، ف. (۱۳۹۰). *بررسی اثربخشی تئوری واقع‌گرایی و درک از خویشتن در مشاوره گروهی زنان سرپرست خانواده*. زن و جامعه. ۴(۹). ۹۷-۱۱۳.

کرمی، س و فخر آذری، ص و قاسم زاده، ع. (۱۳۹۲). *اثربخشی مشاوره گروهی با رویکرد شناختی رفتاری در کاهش افسردگی کودکان طلاق*. مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران. ۳۱(۳). ۳۲۳-۲۱۸.

گرگی، ی. (۱۳۹۴). *روش‌های کارآمد در تربیت کودکان طلاق*. نشر بشیر.

گلدینگ، س. (۲۰۰۳). *خانواده درمانی*. تهران. انتشارات تزکیه.

محمدی م؛ شفیعی فرد، ی؛ داوری، م و بشارت، م. (۱۳۹۱). **نقش خودمهارگری، کیفیت رابطه با والدین و محیط مدرسه در سلامت روانی و رفتارهای ضداجتماعی نوجوانان**. روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی، ۳۲، ۴۰۴-۳۹۷، ۸.

کوری، ج، (۱۹۹۰). **مورد پژوهی در مشاوره و رواندرمانی**. ترجمه: عبدالله شفیع آبادی و بیتا حسینی، چاپ اول، تهران: جنگل، ۱۳۸۵.

عراقی، ی. (۱۳۸۷). **بررسی کیفیت رابطه والد - فرزندی در دو گروه از دانش آموزان پسر پرخاشگر و غیر پرخاشگر**. مطالعات روان شناختی. (۴): ۱۱۳-۱۲۹.

زارعی، ا. (۱۳۸۹). **بررسی رابطه بین شیوههای فرزندپروری والدین با ارتکاب نوجوان به رفتارهای پرخطر بر اساس مقیاس کلونینگر**. مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، (۳): ۲۲۴-۲۲۰.

جوانی، ح (۱۳۸۹). **تاثیر آموزه های عرفانی اسلامی بر نهاد خانواده**. اسلام پژوهی؛ ۴، ۱۱۰-۸۵.

حمید، ن. کیومرث عیدی بایگی، م. دهقانی زاده، ز (۱۳۹۰). **بررسی اثربخشی روان درمانی شناختی - رفتاری مذهب محور بر افسردگی زنان مطلقه**. فصلنامه مشاوره و روان درمانی خانواده، (۱): ۵۴-۶۴.

حکیم شوشتری، م؛ حاجبی، ا؛ پناغی، ل و عابدی، ش (۱۳۸۷). **مشکلات رفتاری و هیجانی در فرزندان خانواده های تک والد تحت سرپرستی مادر در مقایسه با خانواده های دو والد کمیته امداد امام خمینی**. دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ ۶۶ (۳): ۲۰۲-۱۹۶.

حفاریان، ل؛ آقایی، ا؛ کججاف، م؛ کامکار، م. (۱۳۸۸). **مقایسه کیفیت زندگی و ابعاد آن (در زنان مطلقه و غیرمطلقه و رابطه آن با ویژگی های جمعیت شناختی در شهر شیراز**. مجله دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، دانشگاه آزاد واحد خوراسگان (اصفهان)، ۶، ۶۸-۶۴.

خدابخش، ر. (۱۳۹۱). **بررسی اثر بخشی آموزش مهارت‌های زندگی به شیوه گروهی بر افزایش**

سازگاری زناشویی زنان متاهل شهر تهران. فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، ۲۰.

رستمی، ر؛ رضایی، س؛ حسینی، ب و گزرائی، ف (۱۳۸۸). **سبک دلبستگی زوجین در حال طلاق.** ماهنامه مهندسی فرهنگی. ۳۷ و ۳۸، ۴۶-۵۴.

ریاحی، م؛ علیوردی نیا، ا؛ بهرامی کاکاوند، س (۱۳۸۶). **تحلیل جامعه شناختی میزان گرایش به طلاق.** پژوهش زنان؛ ۵(۳)، ۱۴۰-۱۰۹.

رجبی، غ و کارجو کسمایی، س (۱۳۹۱). **اثر بخشی مشاوره گروهی با روش عقلانی-عاطفی-رفتاری بر مولفه‌های سلامت عمومی در دانش آموزان پسر.** روان شناسی مدرسه، ۲(۱): ۵۹-۷۶.

سودانی، م و شفیع آبادی، ع و ایمانی زاد، ا. (۱۳۹۱). **اثر بخشی آموزش مهارت حل مسأله بر افزایش سازگاری فردی- اجتماعی زنان مطلقه شهر کرمانشاه.** یافته‌های نو در روان شناسی. ۷(۲۳): ۱۱۵-۱۲۷.

شیلینگ، ل (۱۳۸۶). **نظریه‌های مشاوره (دیدگاه‌های مشاوره)**، ترجمه: خدیجه آرین، تهران: انتشارات اطلاعات.

عبدی، م و پورابراهیم، ت، نظری و ع. (۱۳۹۲). **تاثیر برنامه مداخله‌ای کودکان طلاق بر میزان سازگاری آن‌ها با طلاق والدین شان.** خانواده پژوهی، ۹(۳): ۳۴۳-۳۵۸.

عبادی، ن و سودانی، م و فقیهی، ع و حسین پور، م. (۱۳۸۹). **بررسی اثر بخشی آموزش مثبت نگری با تاکید بر آیات قرآن بر افزایش امید به زندگی زنان مطلقه شهر اهواز.** یافته‌های نو در روانشناسی. ۳(۲): ۳۵-

غلامی، ف و جعفری، ا و قمری، م. (۱۳۹۲). **اثربخشی مشاوره گروهی به شیوه شناختی - رفتاری (CBT) در کاهش علایم حساسیت اضطرابی زنان مطلقه**. زن و مطالعه خانواده. (۵)۱۳: ۱۱۵-۱۳۲.

غلامی، ع و بشلیده، ک و رفیعی، ع (۱۳۹۱). **اثربخشی نتاثر درمانی بر سلامت روان زنان مطلقه**. روش‌ها و مدل‌های روان شناختی. ۲(۱۰): ۴۵-۶۴.

قربانعلی پر، م و نجفی، م و علیرضالو، ز و نسیمی، م (۱۳۹۳). **اثربخشی واقعیت درمانی بر شادکامی و امیدواری در زنان مطلقه**. مشاوره و روان درمانی خانواده. ۴(۲): ۳۱۸-۲۹۴.

کاملی، م (۱۳۸۵). **مطالعه تاثیر خطرات اجتماعی طلاق در ایران**. مطالعات علوم اجتماعی. ۹(۳): ۱۹۸-۱۸۰.

گیسون، ر؛ میشل م (۱۳۸۶). **زمینه مشاوره و راهنمایی**، مترجمان: باقر ثنایی، احمد احمدی، سیمین حسینیان، حسن پاسا شریفی، ستیلا علاقمند، تهران: انتشارات رشد.

محسن پور، ف (۱۳۸۱). **بررسی مقایسه ای اضطراب حالتی رقابتی پسران ورزشکار رشته های انفرادی و گروهی مسابقات قهرمانی آموزشگاه های استان خوزستان**. پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی. دانشگاه شهید چمران.

مهدی پور، ش (۱۳۸۸). **بررسی اثربخشی درمان مرورگر زندگی بر سلامت عمومی نوجوانان دختر دبیرستانی منطقه ۲۲ شهر تهران**. پایان نامه ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی.

نوابی نژاد، ش، (۱۳۸۷). **گشتالت درمانی**. تهران: فراروان.

یزد خواستی، ح و منصوری، ن و زاده محمدی، ع و احمدآبادی و ز (۱۳۷۸). **بررسی احساس تمایل و تقصیر با استرس، افسردگی و اضطراب متقاضیان طلاق در شهرهای اصفهان و اراک**. علوم تربیتی. ۱۵(۷): ۱۵.

منابع انگلیسی

- Ainsworth, M.S. (1979). *Infant-mother attachment*. American Psychologist, 34, 932-937.
- Allison BN, Jerlyn BS. (2010). *Parent-adolescent conflict in early adolescence*. artic except. The free library online; [cited2010] Available from: <http://www.thefreelibrary.com/Parentadolescent+conflict+in+early+adolescencea0118852639>.
- Arkes, J. (2014). *The Temporal Effects of Divorces and Separations on Children's Academic Achievement and Problem Behavior*. Journal of Divorce & Remarriage. ;Vol56.(1), 25-42.
- Amato, P. R. & Cheadle, J. E.,(2008). *Parental divorce, marital conflict and children's behavior problems*. Journal Social Forces, vol:86, pp:1139-1161.
- Amy J. Kraft, Linda J. Luecken . (2009). *Childhood parental divorce and cortisol in young adulthood: Evidence for mediation by family income*. Psychoneuroendocrinology. 34, 1363—1369.
- Bradbury T, Fincham F, & Beach S.2000. *Research on the nature and determinants of marital satisfaction:A decade in review*. Journal of Marriage and Family, 62, 964-980.
- Batholomew, K. (1997). *Adult attachment processes: Individual and couple perspective*. British Journal of Medical Psychology, 70, 249-263.
- Benson JE, Johnson MK. (2009). *Adolescent family context and adult identity formation*. J fam issu. 30: 1265-1285. Berego JR, Rasmussen RA, Jurquiza A,
- Bohannon, P. (1970). *The six stations of divorce*. In P, Bohannon (ed), *Divorce and after: An analysis of the emotional and social problems of divorce* (pp, 29-55). New York: Doubleday.
- Bowlby, J. (1989). *The role of attachment in personality development and psychopathology*. In S. I. Greenspan and G. H. Pollock (eds), *The course of life: Vol, I. Infancy* (pp. 229-270). Madison, Conn.: International Universities Press.
- Bramlett, M. D., & Mosher, W. D. (2002). *Cohabitation, marriage, divorce, and remarriage in the United States*. National Center for Health Statistics. Vital Health Start. 23(22).
- Brooks, R. B. (1994). *Children at risk: Fostering resilience and hope*. American Journal of Orthopsychiatry, 63, 451-553. Carson JW, Carson KM, Gil KM, Baucom DH. (2004). *Mindfulness-based relationship enhancement therapy*. J behav ther.; 35: 471-494.
- Buss DM & Shachelford, T. K. 1997. *Susceptibility to infidelity in the first year of marriage*. Journal of Research in Personality, 13, 193-221.

Carnes-Holt K. (2012) *Child-parent relationship therapy for adoptive families*. Fam j. 20(4) : 419-426.

Cicchetti, D., and Rogosch F. A. (1997). *The role of self-organization in the promotion of resilience in maltreated children*. Development and Psychopathology, 9(4), 799-817.

Davidson, G. C., & Neal, J. M. (1990). *Abnormal Psychology (5th ED)*. New York: Wiley.

Dryden, J., Johnson, B. R., Howard, S., and McGuire, A. (1998, April). *Resiliency: A comparison of construct definitions arising from conversations with 9 year o; d—12 year old children and their teachers*. Presented at the Annual Meeting of the American Educational Reserch Association, San Diego, Calif.

Fong, J. (2007). *Psychodrama as a Preventive Measure: Teenage Girls Confronting Violence*. Journal psychotherapy, psychodrama& sociometry. Heldref Publications. pp: 108-99.

Janis, M. P. (1988). *Individual Differences, Stress, and Health Psychology*. New York: Springer-Verlega.

Jacobson NS & Margolin G. (1978). *Marital therapy: strategies based on social Learning and behavior exchange principles*. New York: Brunner/ Mazel.

Kianipour, O & Hoseini, B (2012). *An Examination of the Effeceivness of Choice Theory on Teachers' Teaching Effectiveness and Student' Subsequent Academic Achievement*. International Journal of Choice Theory and Reality Therapy ,XXXI (2), 55-63.

Kaplan, H., Sadok, B. (2003). *Anxiety disorder. Synopsis of Psychiatry*. 623-32. Thibaut, J., and Kellery, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. New York

Kleist D. M. (1999) *Single parent families: A difference that makes a difference*. fam j. 7: 373-378.

Kelly, J. B., & Emery, R. E. (2003). *Children's adjustment following divorce: risk and resilience perspectives*. Family Relations, 52(4), 352e362.

Kendal- Tackett, K. A. (2003). *Treating the lifetime health effects of childhood victimization*. Kingston, NJ: Civic Research Institute.

Kendal-Tackett, K. A. (2005). *Handbook of women stress and Trauma*. NY:Taylor & Francis group.

Kwang, W. K.(2003). *The Effects of Being the Protagonist in Psychodrama*. The journal psychotherapy .psuchodrama & sociometry. Winter 2003. Pp :127-115.

Landy, J. R. (2006). *The Future of Drama Therapy. Journal of Arts in Psychotherapy*. Vol.33; pp:142-135.

Ebrahimi ardabili, F. (2011). *The effects of psychodrama on depression and mental state among women with chronic mental disorder*. www.Sciencedirect .com.

Ellison, C. G.; Anthony, B. W.; Glenn, N.D. & Marquardt, E. (2011). *The Effects of parental marital discord and divorce on the religious and spiritual lives of young adults*. The Journal Social Science Research.vol:40, pp: 538-551.

Gharaibeh, F. M.(2015). *The Effects of Divorce on Children: Mothers' Perspectives in UAE*. Journal of Divorce & Remarriage. 347-368.

Graziano WG, & Eisenberg N. 1997. *Agreeableness: A dimension of personality*. In R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Eds.), Handbook of personality Psychology pp: 795-824. San Diego: Academic Press.

Clayton. N & Brownlee, K (2002). *solution –Focused Brief Therapy with cancer patient and their families*. Journal of psychosocial oncology, 20 (1): 1-13.

George, C. Kaplan, N., and Main, M, (1984/1985/1996). *The adult attachment interview(3rd ed)*. Unpublished manuscript, Department of Psychology, University of California, Berkeley.

Ginsberg, BG. (1995). *Relationship enhancement therapy with adolescents and their families (fathers and sons)*. J psychother. 1995; 32(1): 108-112.

Goode, W. (1956). *After divorce*. Glencoe, Ill. Free Press.

Homans, G. (1961). *Social behavior: Its elementary forms*. New York: Harcourt, Brace, and World.

Hetherington EM, Cox M, Cox R (1976). *Divorced fathers*. Fam Coord. (25): 417-428.

Hasanvand, S. Vailizade, M. Mehrabizade, M. Mohammadesmaeel, F. (2013). *Effectiveness of Stress Management on Mental Health of Divorced Women*. Journal of Social and Behavioral Sciences. 84.1559–1564.

Hartos, JL, power, TG. (2000). *Relations among single mothers awareness of their adolescent's stressors, maternal monitoring, mother adolescent communication and adolescent adjustment*. JAdolesc res. 15: 546-563.

Jacobson NS & Margolin G. 1979. *Marital therapy: strategies based on social Learning and behavior exchange principles*. New York: Brunner/ Mazel.

Jensena G, L. & Bowena.(2015). *Mid- and Late-Life Divorce and Parents' Perceptions of Emerging Adult Children's Emotional Reactions*. Journal of Divorce & Remarriage; Vol:56 (5), pp: 409-427.

Jill, L. ; Michiel, F. & Vreeswijk, A.(2008). *An empirical test of schema mode conceptualizations in personality disorders*. Behavior Research and Therapy; vol:46, pp:863-854.

Jones, P.(2008). *Research into the core processes of drama therapy: Vignettes and conversations*. journal the Arts in Psychotherapy. vol:35. pp: 271-279.

Jocklin, V., McGue, M., and Lyken, D. T. (1996). *Personality and divorce: A genetic analysis*. Journal of Personality and Social Psychology, 71,288-299.

Levinge, G. (1976). *A social psychological perspective on marital dissolution*. Journal of Social Issue, 32(I), 21-47.

Mastern, A. S. (2001). *Ordinary magic: Resilience processes in development*. American Psychologist, 56(3), 227-238.

Millar, P. (2006). *Anxiety in children of divorce, the Whitman*. journal of psychology, 110, 1, 36-39.

Mckay, M., Rogers, P., & Gosse, R. (2005). *The Divorce book: a practical and compassionate*.

Sakata, K. & McKenzie C. R. (2011). *Social security and divorce in Japan*. Journal Mathematics and Computers in Simulation; vol:81, pp:1507-1517.

Rodgers, K. B., and Rose, H. A. (2002). *Risk and resiliency factors among adolescents who experience marital transitions*. Journal of Marriage and Family, 64, 1024-1037.

Rosenman, R. H. & Seligman. (1989). *Multivariate Prediction of Coronary Heart Disease During 805 Year Followup in The Western Collaborative Group Study*. American J. Cardiology, 57, 23-130.

Rutter, M. (1999). *Resilience concept and findings: Implications for family therapy*. Journal of Family Therapy, 21, 119-144.

Ryff, C. D., and Singer, B. (2000). *Interpersonal flourishing: A positive health agenda for the new millennium*. Personality and Social Psychology Review, 4(1), 30-44.

Sabatelli, R. M., and Shehan, C. L. (1993). *Exchange and resource theories*. In P. G. Boss and W.J. Doherty (Eds), Sourcebook of family theories and methods: Acontextual approach (pp. 385-417). New York: Plenum Press.

Sarab LS, Stewart-Brown LF, Michael E.J. (2005). *Parent – child relationships and health problems in a adulthood in three UK national birth cohort studies*. Eur Public Health Adv. Pp.640-646.

Sadock BJ, Sadock VA. (2007). *Synopsis of psychiatry, behavioral sciences/clinical psychiatry (10th Ed)*. USA: Williams and Wilkins. P. 237.

Sperling, M. B., and Berman, W. H. (1994). *Attachment in adults: Theory, assessments and treatment*. New York: Guilford.

Pedro-Carroll, J. (2005). *Fostering children's resilience in the aftermath of divorce: the role of evidence-based programs for children*. Family Court Review, 43, 52e64.

Ridely CA, Sladeczeck IE. (1992). *Pre marital relationship enhancement: its effect on needs to relate to others*. J fam relat. 41: 148-153.

Guerney BG, Coufal G, vogelsong E. (1981). *Relationship enhancement versus a traditional approach to therapeutic/preventative/enrichment parent-adolescent programs*. J cons & clin psycho. 49(6): 927-939.

Guerney Bernard GJr. (2003). *Using relationship enhancement therapy with adolescent with serious mental illnesses and substance abuse*. J ment health consults.; 25(2): 152-164.

Guerney L, Guerney B. (1989). *Child relationship enhancement: family therapy and parent education*. J perso cent revi. 4(3): 344-357.

Wiley.Turner, D (2009). *Rehabilltion reach study finding from Yonesi university provide new indighted into Rehabilltion reach*, Drug Week, Atlanta, p 1082.

Werner, E., and Smith, R. (2001). *Journerys from childhood to midlife: Risk, resilience, and recovery*. Ithaca, N. Y.: Cornell University Press.

Williams JMG, Teasdale JD, Segal ZV, Soulsby J. (2000). *Mindfulness- based cognitive therapy reduces over-general autobiographical memory in ormerly depressed patients*. J abnorm psycho; (109): 150-155.

Wiseman, R. S. (1975). *Crisis theory and the process of divorce*. Social Casework, 56, 205-212.

Zebell N.(1999). *Parent child interaction therapy with family of high risk for physical abuse*. J child maltreat. 4(4): 331-342.

The effect of group counseling by MFC on divorced women reducing stress, anxiety and depression in mothers and improving parent-child relationships with their daughters that were students on 2015 in Isfahan city

Abstract

This study aimed to investigate the effect of group counseling by MFC divorced women reducing stress, anxiety and depression in mothers and improving parent-child relationships with their daughters that were students on 2015 in Isfahan city. Population of this research were all divorced women with girl students in Isfahan. Sampling method was semi- experiment with present - posttest plan, control group and follow-up. The subjects consisted of 40 women who were divorced and 40 their girls that participated in the competition and who has been referred to the Counseling Center then were divided in to experimental and control groups.

The testing tools the parent-child relationship questionnaire Scale (PCRS) was filled by children, Scale depression, anxiety, stress (DASS) that divorced women in three steps pre-test, post-test and follow-up were used. In 7 sessions of 90-minute group counseling MFC methods with divorced mothers in the experimental group was given advice. The data analyzed by spss and repeated measures analysis of variance and correlation analysis was performed and the results suggest that the MFC method of group counseling on improving parent-child relationship and reduce stress, anxiety and depression divorced women in the ($P < 0/01$) had an effect. As well as correlations between depression ($r=0/67$), anxiety ($0/442$) and stress ($0/338$) with parent-child relationship. ($P < 0/01$).

Keywords: group counseling, divorced women, parent-child relationship, MFC.

Islamic Azad University

Khomeinishahr Branch

Faculty of Humanities, Department of Counseling

"M.A." Thesis on
Counseling and Guidance

Subject:

**The effect of group counseling by MFC on divorced women
reducing stress, anxiety and depression in mothers and
improving parent-child relationships with their daughters
that were students on 2015 in Isfahan city**

Thesis Advisor:

Yousef Gorji

By:

Zahra Seifi Salmi

Summer 2015